

Aan:
Gemeente Bloemendaal
College van burgemeester en wethouders
Postbus 201
2050 AE OVERVEEN

**METROPOOLREGIO
AMSTERDAM**

Haarlem, februari 2017

Onderwerp: aanbieding actieprogramma Metropolitain Landschap

Geachte mevrouw, meneer,

In februari 2016 hebben de gezamenlijke partners van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) een nieuwe actie-agenda vastgesteld¹. Hierin staat de grote betekenis van het landschap voor het leef- en vestigingsklimaat in de MRA beschreven en is afgesproken om een actieprogramma Metropolitain Landschap op te stellen onder regie van het portefeuillehoudersoverleg Metropolitain Landschap². Met deze brief bieden wij u dit actieprogramma aan dat op 30 november jongstleden door het Platform Ruimtelijke Ordening is vastgesteld (PRO). In dit actieprogramma zijn de opgaven uitgewerkt tot concrete acties, die passen bij de rol van de metropoolregio, en zijn afspraken gemaakt over de uitvoering ervan. Tevens is opdracht gegeven een investerings- en beheeragenda voor het landschap in de MRA op te stellen. Graag lichten wij dit kort toe.

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is een gevarieerde en dynamische regio. Het is een gebied met meer dan twee miljoen inwoners, met een sterke en diverse economie, een unieke grachtengordel en schilderachtige Zuiderzeesteden. Een bruisende metropool waar economische innovaties tot bloei komen én waar de dynamiek ook is ingebed in een historisch en uniek landschap. Dit metropolitane landschap is een schatkamer van biodiversiteit, bergt water, levert een bijdrage aan de voedselvoorziening, draagt een grote culturele bagage en biedt talloze mogelijkheden voor bewoners en bezoekers om te ontspannen en sporten in een groene omgeving. Door dit aantrekkelijke leef- en vestigingsklimaat groeit de metropoolregio ruimtelijk en economisch gestaag. Er is behoefte aan meer woningen, voorzieningen, voedsel, infrastructuur, recreatie en natuur. De schaarse ruimte dwingt ons zuinig te zijn met de open, kwetsbare landschappen en deze maatschappelijk en fysiek optimaal te verbinden met de steden. Met het vaststellen en uitvoeren van dit actieprogramma willen de gezamenlijke MRA-partners zich inzetten voor een duurzame en aantrekkelijke metropoolregio met beleefbare, toegankelijke en toekomstbestendige landschappen.

¹ MRA Actie Agenda 2016-2020

² Het PHO bestaat uit dhr. A. Tekin (provincie Noord-Holland, voorzitter), dhr. A. Choho (gemeente Amsterdam), dhr. P. Bot (gemeente Amstelveen), dhr. R. Grondel (gemeente Diemen), mevrouw. M. Sanderse (regio Gooi en Vechtstreek), mevrouw. C. Sikkema (gemeente Haarlem), dhr. J. Nederstigt (gemeente Haarlemmermeer), mevrouw. L. Wagenaar (ISW), dhr. E. Rentenaar (gemeente Lelystad), mevrouw. A. Nienhuis (Recreatieschap Twiske-Waterland), mevrouw. Baerveldt (gemeente Velsen), dhr. D. Emmer (gemeente Zaanstad), dhr. T. Herrema (gemeente Almere - agendalid), dhr. A. Stuivenberg (provincie Flevoland - agendalid)

Dit vormt de rode draad door de opgaven die spelen binnen de verschillende deelregio's, zoals Laag Holland, het concept-ontwikkelperspectief Binnenduinrand, de Gooi- en Vechtstreek of de recreatieschappen en vragen om een oplossing op het schaalniveau van onze metropool.

Om raads- en Statenleden goed te betrekken is op 13 april jongstleden in Haarlem een debatavond georganiseerd, waar ook enkele bestuurders van natuurorganisaties bij aanwezig waren. Bijgaand ontvangt u een impressie van deze avond. De hoge opkomst en de energieke discussies zien wij als een bevestiging van het belang van het onderwerp en de urgentie van de opgaven die staan beschreven. Dit blijkt ook uit het voorstel van de Stichting Landschapstriënnale en de gemeente Haarlemmermeer om de Landschapstriënnale 2017 in de MRA te organiseren, in Park21.

Met het vaststellen van dit actieprogramma voor het landschap constateren wij dat de samenwerking van de regio een nieuwe fase in gaat, waarin de nadruk verschuift van visievorming naar uitvoering. Een belangrijke volgende stap wordt het opstellen van een investerings- en beheeragenda, om in beeld te brengen hoeveel geld nodig is voor investeringen en het beheer van ons natuurlijke kapitaal voor een duurzame ruimtelijk-economische groei van de regio.

Graag willen wij met uw colleges, gemeenteraden en Provinciale Staten hier aan samenwerken. Wij verzoeken u daarom uw raad of Staten over dit actieprogramma te informeren, waarbij de leden van het portefeuillehoudersoverleg u graag ondersteunen bij een eventuele bespreking in uw raad of Staten. Daarnaast zal het portefeuillehoudersoverleg ook in 2017 bijeenkomsten organiseren om met portefeuillehouders, raads- en Statenleden het debat te voeren over de opgaven uit het actieprogramma. U wordt hier nog nader over geïnformeerd.

Indien u vragen heeft kunt u contact opnemen met de secretaris van het portefeuillehoudersoverleg Metropolitaan Landschap: Marijn Bos, bosm@noord-holland.nl.

Hoogachtend,

namens de Metropoolregio Amsterdam,

Adnan Tekin

Voorzitter portefeuillehoudersoverleg Metropolitaan Landschap MRA

Bijlage:

1. Actieprogramma Metropolitaan Landschap
Dit programma is ook te vinden op de website: www.metropoolregioamsterdam.nl
2. Impressie debatavond 13 april 2016

Impressie debatbijeenkomst 13 april 2016 met raads- en Statenleden, bestuurders en vertegenwoordigers natuurorganisaties

Vechten voor het landschap: van bierkaai naar zelfbewustzijn

Hou houden we het landschap in de Amsterdamse metropool ook in de toekomst sterk en vitaal? Wat staat er op het vuur voor het behoud van landschap, dat immers in permanente concurrentie lijkt met de steeds sneller groeiende landhonger ten behoeve van huisvesting, bedrijventerreinen en infrastructuur? Symboliseert het landschap bijvoorbeeld meer dan in het verleden een economische waarde, in de wetenschap dat groen en blauw vestigingsfactoren van formaat zijn en bijdragen aan de regionale economie? Om de essentie van het metropolitane landschap nu en straks zeker te stellen is een actieprogramma nodig. Ruim zestig raads- en Statenleden, bestuurders en vertegenwoordigers van natuurorganisaties debatteerden hierover met elkaar medio april in het Provinciehuis in Haarlem.

In eerste instantie lijkt het pleidooi voor het behoud van landschappen een emancipatieprobleem, in de concurrentiestrijd tussen bouwers en groenliefhebbers. De voorbereiding en realisatie van woningbouwlocaties, infrastructuur en bedrijventerreinen verloopt immers doorgaans heel wat soepeler dan het creëren of zelfs maar in stand houden van landschappelijke kwaliteiten. Met het eerste verdienen overheden en investeerders een hoop geld, voor het laatste moeten gemeenten en provincies veel geld meebrengen en schitteren kapitaalkrachtige investeerders meestal door afwezigheid. En wat in de ene sector een economische drager van betekenis is, is voor de andere sector een bedreiging. Want volumineus niet-binnenstedelijk bouwen gaat in de regel ten koste van groen, van water, van omliggende landschappen, van agrarische functies, van natuur.

Dat is geen geringe paradox, want tegelijk is het landschap in al zijn variaties en verschijningsvormen voor de overvolle metropool een essentie, een vestigingsfactor van formaat, veel meer dan slechts een groen-blauwe kers op de metropolitane taart. Daarbij komt dat de recreatiebehoefte van sterk groeiende aantallen stedelingen en bezoekers zal blijven stijgen. Daardoor is het landschap veel concurrerender dan menigeen denkt. Je hoeft niet met de moed der wanhoop tegen de bierkaai te vechten als je staat voor het belang van landschap, natuur, recreatie en toerisme. Zelfbewustzijn is beter dan klagen over de boze buitenwereld.

Wat moet daarvoor gebeuren in de komende jaren? Dit vraagstuk vormt de kern voor de elf onderdelen van het concept-actieprogramma 'Metropolitaan Landschap'. In die elf actiepunten verbinden de landschappelijk zelfbewuste overheden zich om maatregelen te nemen die het metropolitane landschap in de toekomst sterk en vitaal houden, als essentie voor de woon- en leefkwaliteiten van de noordelijke Randstad. Om die elf punten met elkaar te bespreken en nog dit jaar te verheffen tot definitief actieprogramma kwamen medio april 2016 zo'n zestig raads- en Statenleden, bestuurders en vertegenwoordigers van natuurorganisaties in het Haarlemse provinciehuis bijeen.

Landschap niet te vondeling gelegd

De aftrap voor het debat werd gegeven door de Noord-Hollandse natuur- en milieugegedeputeerde Tjeerd Talsma, voorzitter van de stuurgroep die de formulering en uitvoering van het actieprogramma Metropolitaan Landschap ter hand heeft genomen. Hij gooide meteen een doordenkertje in het publiek om Calimero-achtige vooroordelen te bestrijden: "Ik ben nog nooit iemand tegengekomen die het landschap afwaardeerde. En het is complete onzin dat de bekostiging van groen en landschap te vondeling is gelegd

bij de provincies. Ik vind het landschap bij onze provincie wel degelijk in goede handen, ook in het belang dat we eraan hechten en de prioriteiten die we stellen. Wij hebben heel veel oog voor essentiële pijlers onder het landschap zoals ontstressen en recreëren voor bevolking en bezoekers, waardecreatie en de bijdragen van landschappen aan het vestigingsklimaat in de metropool”.

Landschap brengt ook geld op

Het is een misvatting dat het in stand houden van landschap alleen maar geld kost. Er wordt in de praktijk ook veel geld mee verdiend. De toegevoegde waarde van bijvoorbeeld agrarische bedrijvigheid in de metropool bedroeg in 2011 462 miljoen euro. De waarde van toerisme nog veel meer: liefst een jaarlijkse waarde van 3,1 miljard euro. Recreatie, cultuur en sport in het MRA-gebied zijn goed voor 887 miljoen euro per jaar. Daar komen ook nog economisch sterke sectoren bij als watersport: scheepsbouw en jachthavens. Buitenrecreatie is een van de belangrijkste vormen van gebruik van landschappen: alleen al 6 miljoen bezoekers per jaar in de recreatiegebieden Spaarnwoude en Amsterdamse Bos, meer dan 1¼ miljoen bezoekers van Waterland. Daarbij komt dat groen en blauw het niveau van de grondprijzen in stedelijke gebieden stimuleren. Daarmee is het groene en blauwe landschap een essentiële vestigingsvoorwaarde én economische factor van grote betekenis.

De opvolger van Talsma in het drietal sprekers, provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit Jandirk Hoekstra, bevestigde de argumentatie van de gedeputeerde. "Landschap is onontbeerlijk om diverse vraagstukken het hoofd te bieden. Amsterdam is een watermetropool, dus we zullen wat moeten met de opvang van overtollig water, met het vaarnetwerk, met het tegengaan van zoute kwel. Maar ook met de vraagstukken van natuur tegen de stad aan, met de parels en draden van landschappelijk erfgoed voor recreatie en toerisme. In alle forten van de Stelling van Amsterdam bijvoorbeeld is wat aan de hand, er wordt hard gewerkt aan nieuwe bestemmingen. Landschap is geen verplicht nummer, maar een essentieel cluster vol uitdagingen waarvan de aanpak bijdraagt aan wonen en werken in de hele metropool."

Het viel Hoekstra op dat de oude agrarische landschappen rond Amsterdam, zoals Waterland en de Amstelscheg, steeds meer in trek zijn bij wandelaars en fietsers, maar ook watersporters. "Die ontwikkeling geeft aanleiding tot meer nieuwe uitdagingen voor de uitvoering, zoals maatregelen voor de staandemastroute, vervanging van bruggen door duikers en dergelijke."

Hoekstra liet duidelijk weten dat op vijf punten het landschap moet worden dóórontwikkeld: capaciteit en bereikbaarheid, verhogen belevingswaarde, koesteren van oude verschijningsvormen als het unieke veenweidegebied, infrastructuur en reserveren van ruimte voor nieuw of ander landschap.

Prioriteiten stellen voor het landschap

Marijn Bos, secretaris van de stuurgroep, gaf de aanwezigen een inkijkje in het verdere proces van de definitieve opstelling en uitvoering van het actieprogramma. "In 2007 zijn gemeenten en provincies in de metropoolregio al begonnen met hun onderlinge samenwerking om een streefbeeld voor het landschap samen te stellen. Nu is het tijd om tot daadwerkelijke besluitvorming en uitvoering te komen. Daarvoor moeten we prioriteiten stellen en is geld nodig."

Met deze boodschap gingen de aanwezige raads- en Statenleden in kleine discussiegroepen uiteen.

De opdracht: geef weer wat je vindt van de elf punten in het actieprogramma, welke er eventueel uit kunnen of wat je zelf nog als essentie erbij wilt plaatsen, met wie je zou moeten samenwerken. Daarmee gaat de stuurgroep dan weer aan de slag; na de zomer is dan het definitieve actieprogramma gereed en wordt het vastgesteld in het Platform Ruimtelijke Ordening (PRO). Vervolgens zal het ter kennisname toegezonden worden aan de colleges van afzonderlijke gemeenten en provincies.

De elf punten van het actieprogramma Metropolitaan Landschap

- 1. Benut ov-knooppunten als toegangspoorten naar het landschap*
- 2. Ontwikkel een uitmuntend metropolitaan fietspadennetwerk*
- 3. Ontwikkel een uitmuntend metropolitaan wandelnetwerk*
- 4. Ontwikkel een uitmuntend metropolitaan vaarnetwerk*
- 5. Ontwikkel metropolitane 'infrakathedralen'*
- 6. Hou erfgoed (bijvoorbeeld Stelling van Amsterdam) vitaal en benut het beter*
- 7. Verbeter de biodiversiteit in de metropool*
- 8. Voorzie in toekomstbestendige veenweidelandschappen*
- 9. Voorzie in aantrekkelijke recreatielandschappen*
- 10. Onderzoek een landschapscompensatieregeling, zoals een Landschapsfonds*
- 11. Stel een gezamenlijke evenementenstrategie op.*

Landschapsfonds handig, maar lastig

De afsluitende plenaire discussie was behoorlijk to-the-point en gaf de stuurgroep veel stof tot nadenken, ook wat betreft de eigen verantwoordelijkheid van raden en Staten. Zo wilde een raadslid van de gemeente Wijdmeren vooral weten wat men in de eigen gremia, B&W en raad, kan doen aan alle grote vraagstukken van het hele metropoolomvattende landschap aan te pakken. Talsma reageerde met een pragmatische aanpak: "Wees er bij om uw invloed uit te oefenen, zet uw eigen uitroeptekens en stel uw eigen prioriteiten als gemeente en besef dat u aan zet bent op het moment dat alle voorstellen bij u op de tafel liggen". Daarbij is handig dat elke gemeente een coördinerend wethouder voor metropoolaanlegingen heeft. In de discussiegroepen kwam toch wel het financiële kader als meest nijpende probleem naar voren. Want anders dan wat de statistieken over economisch belang van landschappen doen vermoeden, wordt er uiteindelijk voor landschappen maar weinig geld gegenereerd, verdiend of verkregen. Zo bleek de figuur van het Landschapsfonds voor vele aanwezigen een sympathiek en essentieel voorwaardelijk middel om de economische waarde van het landschap te vergulden – maar menigeen ziet nog niet zo snel het schip met geld aan de einder. Een raadslid: "Er is wel geld, maar niet genoeg om het hele actieprogramma zelfbewust en krachtig uit te voeren." Tjeerd Talsma in reactie daarop: "Alleen feitelijke samenwerking tussen gemeenten en provincies in MRA-verband legt voldoende bestuurlijk gewicht in de schaal om geld te genereren. Je moet niet in je eentje als Spaarnwoude naar Den Haag trekken, het gaat om collectief optreden."

Diverse subgroepjes kwamen in het plenaire debat ook met handzame voorstellen om geld te genereren. Bijvoorbeeld een landschapspercentage in de bouwkosten van nieuwe uitleggebieden (bij wijze van compensatie), een opslag voor goed verdienende projectontwikkelaars, mogelijk particuliere bijdragen van kopers voor het gratis genot van het hen omringende landschap. Maar daarbij werden ook vraagtekens gezet: ervaringen met bijvoorbeeld projecten als Waterlands Wonen maken niet enthousiast over ruimschootse inverdienmogelijkheden.

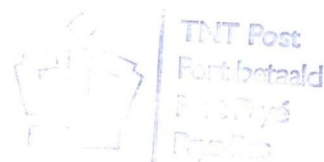
Ondanks bestuurlijke drukte toch stakeholders nodig

Voor de uitvoering is ook contact met anderen nodig, zo raadden sommige groepjes aan: welke stakeholders willen we koppelen aan Staten en raden in het programma? In een gebied vol bestuursdrukke was dat geen moeilijke vraag: over elkaar heen buitelden partners als waterschappen, woningcorporaties, landbouworganisaties, wetenschap (Alterra, universiteiten), instellingen voor circulaire economie, organisaties van toeristisch ondernemers zoals de HISWA, natuur- en milieuorganisaties, educatieve natuurclubs, ov-exploitanten. En er kan nog meer bij.

Tjeerd Talsma sloot het debat af vol waardering voor de inzet en creativiteit van alle aanwezigen. "Wat is dit een geweldig belangrijke avond, welke kansen liggen er nu om snel als stuurgroep aan de slag te gaan met een goed programma. Deze avond heeft u richting gegeven aan de inhoud en de focus van het programma, de komende maanden gaan we alles doordenken en vastleggen. Dan kunnen we dit najaar met groot vertrouwen in onze samenwerking tot uitvoering overgaan."

Afz. 2001 DA, 3007

2e17003860
+
2e17003861

17 FEB. 2017

17 FEB. 2017

Gemeente Bloemendaal
College van B & W.

Postbus 201

2050 AE Overveen

FX3PP #HLM-XOX#00#0000#